7. 1. 2014

ID: 93319

Lhůty

Lhůta „bez zbytečného odkladu“ přímo neurčuje, v jakém konkrétním časovém okamžiku je třeba povinnost plnit či jinak konat. Jde o neurčitou lhůtu, jejíž podstatu vymezuje již její slovní vyjádření. Z časového určení „bez zbytečného odkladu“ je třeba dovodit, že jde o velmi krátkou lhůtu, jíž je míněno bezodkladné, neprodlené, bezprostřední či okamžité jednání směřující ke splnění povinnosti či k učinění právního úkonu či jiného projevu vůle, přičemž doba trvání lhůty bude záviset na okolnostech konkrétního případu. Jde o lhůtu v řádu dnů, maximálně týdnů, v co nejkratším časovém úseku.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 2484/2012, ze dne 10.12.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce T. Ž., zastoupeného Mgr. M.L., advokátem se sídlem v R.pod R.., proti žalovanému R. S., zastoupenému JUDr. J.S., advokátem se sídlem v M., o zaplacení 148 000 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu Praha-západ pod sp. zn. 7 C 187/2009, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 3. dubna 2012, č. j. 21 Co 122/2012-214, tak, že rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 3. dubna 2012, č. j. 21 Co 122/2012-214, a rozsudek Okresního soudu Praha-západ ze dne 13. října 2011, č. j. 7 C 187/2009-176, v bodech I., II. a IV. výroku se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Podle obsahu spisu se žalobce domáhal v řízení po žalovaném zaplacení žalované částky z titulu odstoupení od smlouvy o dílo, které učinil z důvodu nedodržení fixně stanovených termínů plnění, vyplývajících pro žalovaného ze schváleného soudního smíru. Tvrdil, že žalovanému uhradil na zálohách na cenu díla 200 000 Kč, přičemž žalovaný pro něho provedl práce pouze v hodnotě 52 000 Kč. Žalovaný však na jeho výzvy o úhradu 148 000 Kč nereagoval a dlužnou částku mu nezaplatil.

Okresní soud Praha-západ rozsudkem ze dne 28. srpna 2009, č. j. 7 C 187/2009-86, zamítl žalobu a rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že mezi účastníky byla dne 21. září 2000 uzavřena smlouva o dílo č. 21/9/00, jejímž předmětem byla dodávka a montáž střešní krytiny na rodinném domku žalobce za dohodnutou cenu 191 000 Kč včetně daně z přidané hodnoty, přičemž bylo dohodnuto, že jejich vzájemné vztahy se řídí ustanoveními obchodního zákoníku (dále též jen „obch. zák.“). Žalobce uhradil žalovanému na zálohách na cenu díla celkovou částku 200 000 Kč, přičemž v návaznosti na odstoupení od smlouvy vyzval žalovaného k vrácení částky 148 000 Kč. Podle posouzení soudu žalovaný porušil smlouvu podstatným způsobem, jestliže nedostál svým povinnostem ve schváleném soudním smíru, a to dílo řádně dokončit do 31. července 2008 a vyzvat žalobce k předání a převzetí díla písemně ve lhůtě nejméně jednoho měsíce přede dnem vlastního předání. Jestliže však žalobce odstoupil od smlouvy až 25. září 2008, neučinil tak včas, neboť nešlo o odstoupení bez zbytečného odkladu ve smyslu § 345 odst. 1 obch. zák.

K odvolání žalobce Krajský soud v Praze usnesením ze dne 18. května 2010, č. j. 21 Co 137/2010-112, zrušil rozsudek soudu prvního stupně a věc mu vrátil k dalšímu řízení, neboť jej shledal nepřezkoumatelným. Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně dovodil, že ze strany žalovaného (i s ohledem k historii smluvního vztahu účastníků a délce trvání jejich soudních sporů,

které se datují již od roku 2002) šlo o podstatné porušení smluvních povinností, a proto byl žalobce oprávněn odstoupit od smlouvy podle § 344 a § 345 odst. 1 obch. zák. Odlišně od soudu prvního stupně však vyhodnotil, zda tak žalobce učinil bez zbytečného odkladu. Odvolací soud přisvědčil odvolateli, že takto stanovenou lhůtu je nutno vykládat v kontextu s konkrétními okolnostmi případu. Uvedl, že v souzené věci se jedná o dokončení velice nekvalitně a neodborně zahájené pokládky střešní krytiny na rodinném domku bez projektové dokumentace, přičemž s ohledem na historii smluvního vztahu účastníků trvajícího téměř 10 let není možno lhůtu necelých dvou měsíců považovat za nikoliv bez zbytečného odkladu. Odvolací soud proto uzavřel, že žalobce odstoupil od předmětné smlouvy o dílo platně, a uložil soudu prvního stupně zabývat se v dalším řízení výší nároku uplatněného žalobou podle zásad uvedených v § 544 obch. zák. s tím, že bezdůvodné obohacení představuje rozdíl mezi obvyklou cenou nemovitosti před počátkem stavebních prací a ke dni jejich ukončení.

Okresní soud Praha-západ (v pořadí druhým ve věci) rozsudkem ze dne 13. října 2011, č. j. 7 C 187/2009-176, jsa vázán právním názorem odvolacího soudu o platném odstoupení žalobce od předmětné smlouvy o dílo, uložil žalovanému zaplatit žalobci 148 000 Kč s příslušenstvím (bod I. výroku) a České republice na náhradě nákladů řízení 8 394,70 Kč (bod II. výroku), ve zbylé části České republice právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal (bod III. výroku) a rozhodl o nákladech řízení mezi účastníky (bod IV. výroku). Soud prvního stupně provedl nejprve rekapitulaci průběhu předchozích řízení před soudy obou stupňů a poté se zabýval rozdílem mezi obvyklou cenou nemovitosti před počátkem stavebních prací a ke dni jejich ukončení, k čemuž ustanovil znalce Ing. B. Znalec ve zpracovaném posudku jednoznačně vyloučil, že by stavební činností žalovaného došlo ke zhodnocení nemovitosti žalobce, přičemž tento závěr i jeho odůvodnění považoval soud za dostatečně přesvědčivé.

Krajský soud v Praze ve výroku označeným rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně v napadených bodech I., II. a IV. výroku (výrok I.) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení mezi účastníky (výrok II.).

Odvolací soud konstatoval, že předmětem řízení (po zrušení prvního rozsudku soudu prvního stupně ve věci) a tedy i předmětem odvolacího přezkumu je pouze otázka výše nároku uplatněného žalobou. Uvedl, že se plně ztotožňuje se skutkovým závěrem soudu prvního stupně o tom, že činností žalovaného nedošlo k žádnému zhodnocení předmětné nemovitosti žalobce, ale naopak k jejímu znehodnocení. Tento závěr učinil znalec, který svůj posudek logickým a vyčerpávajícím způsobem vysvětlil a obhájil při jednání soudu. Soud prvního stupně podle odvolacího soudu nepochybil, jestliže aplikoval na zjištěný skutkový stav § 544 odst. 1 obch. zák. a v situaci, kdy žalobce neuplatnil v řízení právo na vrácení celé částky ve výši 200 000 Kč, na což mu vzniklo právo, přiznal žalobci právo na zaplacení žalované částky 148 000 Kč. Odvolací soud neshledal důvodnou odvolací námitku žalovaného, že soud prvního stupně neprovedl jím navržený důkaz revizním znaleckým posudkem, přičemž jako neopodstatněné označil i jeho veškeré výhrady směřující proti znaleckému posudku Ing. B., z něhož soud prvního stupně při rozhodování vycházel.

Rozsudek odvolacího soudu v celém rozsahu napadl žalovaný dovoláním, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. b) občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“) a podle svého vyjádření z důvodu procesní opatrnosti – s ohledem na poskytnuté poučení o opravném prostředku ze strany odvolacího soudu – i o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Pokud jde o dovolací důvody, odkazuje na ustanovení § 241a odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř., maje za to, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci a že napadený rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci.

Dovolatel odvolacímu soudu vytýká, že zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, jestliže (stejně jako soud prvního stupně) považoval znalecký posudek Ing. B. za

přesvědčivý i přes neodstranění nepodloženosti a vnitřní rozpornosti závěrů znalce při jeho následném výslechu a jestliže nevyhověl jeho návrhu na zpracování revizního znaleckého posudku. Nepodloženost závěrů znalce dovozuje z jeho opomenutí zjišťovat a obstarávat srovnatelné podklady k posudku za účelem zjištění hodnoty předmětné nemovitosti na trhu nemovitostí před počátkem prací a ke dni ukončení prací. Za nejvíce rozpornou označuje situaci, kdy znalec na straně jedné uvádí, že jím oceňovaná nemovitost byla před zahájením stavebních prací v dobrém technickém stavu, přičemž na druhé straně zjišťuje její nulovou cenu před počátkem prací. Obdobnou vnitřní rozpornost vysledovává i z vyjádření znalce, že vady a nedodělky ve výsledku snižují výrazným způsobem hodnotu provedené rekonstrukce, neboť toto tvrzení musí vést podle dovolatele logicky k závěru o nenulové hodnotě nové střešní krytiny a klempířských konstrukcí. Nevěrohodnost posudku dovozuje dovolatel již z toho, že znalec zodpověděl otázky o obvyklé ceně nemovitosti v době před a po provedení prací prokazatelně nesprávně a že při posuzování zhodnocení či znehodnocení nemovitosti nevycházel z rozdílu mezi obvyklou cenou nemovitosti před počátkem stavebních prací a ke dni jejich ukončení, nýbrž pouze z vad provedených konstrukcí.

Podle přesvědčení dovolatele spočívá napadený rozsudek i na nesprávném právním posouzení věci, neboť odvolací soud pochybil při výkladu § 345 odst. 1 a 2 obch. zák. Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že žalobce odstoupil od předmětné smlouvy platně pro její podstatné porušení, učinil-li tak oznámením o odstoupení od smlouvy vyhotoveným až 56 dnů poté, co se dozvěděl o porušení smlouvy. Podle dovolatele nelze považovat lhůtu 56 dnů za lhůtu bez zbytečného odkladu i vzhledem k tomu, že přesný termín pro splnění příslušné povinnosti byl dohodnut jen s několikaměsíčním předstihem až ve schváleném soudním smíru, neboť jej samotná smlouva neobsahovala, a zároveň za situace, kdy sama odstupující strana vnímala takový termín jako fixně stanovený. Dovolatel zastává názor, že pro posouzení otázky, zda šlo o odstoupení bez zbytečného odkladu, by měly být kritériem obchodní zvyklosti, resp. rychlost průměrného řádného podnikatele dodržujícího lhůtu bez zbytečného odkladu, a nikoli skutečnosti, na nichž odvolací soud své posouzení postavil, vycházel-li z historie smluvního vztahu účastníků a délky trvání jejich soudních sporů.

Dovolatel navrhuje, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Ve vyjádření k dovolání se žalobce s rozhodnutím odvolacího soudu zcela ztotožňuje. Poukazuje na to, že žalovaný měl v rámci nalézacího řízení možnost tvrdit okolnosti a navrhovat důkazy, případně si opatřit podklady na podporu svých laických tvrzení. Podle názoru žalobce jde ze strany dovolatele jen o nepodložené závěry a úvahy, které byly zcela vyjasněny v rámci nalézacího řízení a to i při výslechu znalce. Navrhuje, aby dovolání bylo odmítnuto, případně zamítnuto s tím, že mu bude přiznána náhrada nákladů dovolacího řízení.

Se zřetelem k datu vydání rozsudku odvolacího soudu se uplatní pro dovolací řízení – v souladu s bodem 7. článku II., části první, přechodných ustanovení zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony – občanský soudní řád ve znění účinném do 31. prosince 2012.

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., neboť směřuje proti rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen (v pořadí druhý ve věci) rozsudek soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším (v pořadí prvním) zamítavém rozsudku proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu o platném odstoupení žalobce od předmětné smlouvy o dílo, který dřívější rozhodnutí zrušil, a je i důvodné.

Nejvyšší soud přezkoumal rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu (srov. § 242 odst. 1 o. s. ř.), jsa vázán uplatněným dovolacím důvodem včetně toho, jak jej dovolatel obsahově vymezil

(srov. § 242 odst. 3 větu první o. s. ř.). Dovolací soud se tedy zabýval nejprve oprávněností ohlášeného dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. v otázce dodržení lhůty „bez zbytečného odkladu“ uvedené v ustanovení § 345 odst. 1 obch. zák.

Právní posouzení věci je činnost soudu, spočívající v podřazení zjištěného skutkového stavu pod hypotézu (skutkovou podstatu) vyhledané právní normy, jež vede k učinění závěru, zda a komu soud právo či povinnost přizná či nikoliv.

Nesprávným právním posouzením věci je obecně omyl soudu při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav (skutková zjištění), tj. jestliže věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 345 odst. 1 obch. zák. znamená-li prodlení dlužníka (§ 365) nebo věřitele (§ 370) podstatné porušení jeho smluvní povinnosti, je druhá strana oprávněna od smlouvy odstoupit, jestliže to oznámí straně v prodlení bez zbytečného odkladu poté, kdy se o tomto porušení dověděla.

Lhůtu „bez zbytečného odkladu“ používá zákonodárce často nejen v obchodním zákoníku, ale i v dalších předpisech soukromého práva a ve veřejném právu, přičemž většinou je tato lhůta určena ke splnění povinnosti nebo k uskutečnění právního úkonu či jiného projevu vůle. Takto vymezená lhůta přímo neurčuje, v jakém konkrétním časovém okamžiku je třeba povinnost plnit či jinak konat. Jde tak o neurčitou lhůtu, jejíž podstatu vymezuje již její slovní vyjádření. Z časového určení „bez zbytečného odkladu“ je třeba dovodit, že jde o velmi krátkou lhůtu, jíž je míněno bezodkladné, neprodlené, bezprostřední či okamžité jednání směřující ke splnění povinnosti či k učinění právního úkonu či jiného projevu vůle, přičemž doba trvání lhůty bude záviset na okolnostech konkrétního případu. Takové posouzení lhůty „bez zbytečného odkladu“ zcela koresponduje s právními závěry, k nimž dospěl Nejvyšší soud ve své judikatuře při řešení konkrétních případů (srov. například rozsudky ze dne 12. června 2008, sp. zn. 21 Cdo 2869/2007, ze dne 29. června 2010, sp. zn. 33 Cdo 1508/2008, a ze dne 19. října 2010, sp. zn. 25 Cdo 4634/2008, dále též usnesení ze dne 24. dubna 2012, sp. zn. 23 Cdo 113/2012, jež jsou veřejnosti dostupné in www.nsoud.cz). Rovněž tak Ústavní soud (srov. nález ze dne 15. srpna 2005, sp. zn. IV. ÚS 314/05, publikovaný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu č. 38, ročník 2005, pod číslem 159) vysvětlil, že „vágní“ pojem „bez zbytečného odkladu“ je třeba vykládat vždy s ohledem na okolnosti konkrétního případu s tím, že v každém konkrétním případě je třeba vždy zkoumat, zda dlužník bezodkladně využil všechny možnosti pro splnění této povinnosti, případně jaké skutečnosti mu v tom bránily. Rovněž tak podle judikatury Nejvyššího správního soudu (srov. například jeho rozsudky ze dne 20. listopadu 2008, sp. zn. 6 As 1/2008, ze dne 12. srpna 2010, sp. zn. 9 Afs 20/2010, a ze dne 12. srpna 2010, sp. zn. 9 Afs 21/2010, jež jsou veřejnosti dostupné in www.nssoud.cz) jde o lhůtu v řádu dnů, maximálně týdnů, v co nejkratším časovém úseku, přičemž v praxi je nutno tento pojem vykládat podle konkrétního případu (tedy „ad hoc“) v závislosti od účelu, který chce zákonodárce konkrétním ustanovením za pomoci tohoto pojmu dosáhnout.

Z uvedeného je třeba dovodit, že pokud osoba, jíž je taková lhůta určena, bez zbytečného odkladu nejedná, bude mít zbytečný odklad (nedůvodná nečinnost) při přípravě splnění povinnosti či učinění právního úkonu, které jsou na tuto lhůtu vázány, ten důsledek, že právní účinky spojené s dodržením lhůty nenastanou.

Z obsahu spisu se podává, že odvolací soud založil své rozhodnutí na právním názoru o platném odstoupení žalobce od smlouvy, který zaujal v usnesení ze dne 18. května 2010, č. j. 21 Co 137/2010-112. Odvolací soud v něm přisvědčil odvolateli, že lhůtu bez zbytečného odkladu je nutno vykládat v kontextu s konkrétními okolnostmi případu. Uvedl, že v souzené věci se jedná o dokončení velice nekvalitně a neodborně zahájené pokládky střešní krytiny na rodinném domku bez projektové

dokumentace, přičemž s ohledem na historii smluvního vztahu účastníků trvajícího téměř 10 let není možno lhůtu necelých dvou měsíců považovat za nikoliv bez zbytečného odkladu, jak dovodil soud prvního stupně.

Dospěl-li odvolací soud k závěru, že s ohledem na mnohaletou historii (dobu trvání) smluvního vztahu účastníků lze dobu necelých dvou měsíců považovat za dodržení lhůty bez zbytečného odkladu dle § 345 odst. 1 obch. zák., shora uvedené zásady nerespektoval. Z odůvodnění dovoláním napadeného rozsudku (stejně jako usnesení odvolacího soudu ze dne 18. května 2010, č. j. 21 Co 137/2010-112) je zřejmé, že odvolací soud bezodkladnost jednání žalobce směřujícího k odstoupení od smlouvy blíže nezkoumal a spokojil se pouze s odůvodněním, že v poměru k době trvání smluvního vztahu považuje dobu téměř dvou měsíců za lhůtu bez zbytečného odkladu. Takové posouzení lhůty „bez zbytečného odkladu“ však odporuje samotné podstatě lhůty. Pro závěr, zda byla lhůta bez zbytečného odkladu dle § 345 odst. 1 obch. zák. dodržena, není rozhodující doba trvání závazkového vztahu, jak nesprávně dovodil odvolací soud, nýbrž bezodkladné jednání účastníka (bez neodůvodněných průtahů) směřující k odstoupení od smlouvy. Jestliže odvolací soud tuto otázku vůbec nezkoumal, nemůže jeho právní závěr, že žalobce odstoupil od předmětné smlouvy o dílo bez zbytečného odkladu, obstát, a dovolací důvod nesprávného právního posouzení věci dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl naplněn.

Vzhledem k právnímu závěru k posouzení otázky, zda žalobce odstoupil od předmětné smlouvy o dílo bez zbytečného odkladu ve smyslu § 345 odst. 1 obch. zák., a tedy včas, se již Nejvyšší soud nemusel zabývat námitkami dovolatele směřujícími proti znaleckému posudku, jakož i tvrzenou vadou řízení spočívající v tom, že soud nevyhověl jeho návrhu na zpracování revizního znaleckého posudku. Pro úplnost však jen poznamenává, že odkaz dovolatele na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. ledna 2010, sp. zn. 30 Cdo 5359/2007, je nepřípadný, neboť v něm o totožnou situaci ohledně tvrzených nedostatků při zpracování znaleckého posudku nejde.

S ohledem na shora uvedené právní pochybení odvolacího soudu Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), rozsudek odvolacího soudu v potvrzujícím výroku ve věci samé (včetně rozhodnutí o nákladech řízení) zrušil (§ 243b odst. 2 část věty za středníkem o. s. ř.); jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozsudek soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i jej ve vyhovujícím výroku ve věci samé (včetně závislého výroku o nákladech řízení v bodech II. a IV. výroku) a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění

- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti